

Tájékoztató

a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos nemzetközi folyamatokról,

javaslat

a NFFT nemzetközi együttműködésének kezdeti irányaira

1./A fenntartható fejlődéssel összefüggő nemzetközi folyamatok

Az ENSZ Közgyűlése 1984-ben határozott arról, hogy alakuljon meg a Környezet és Fejlődés Világbizottsága független szakértőkből, és a Bizottság alapozza meg a második környezetvédelmi világkonferencia koncepcióját. A Bizottság vezetésére Gro Harlem Brundtland asszonyt, Norvégia akkori miniszterelnökét kérték fel. A Bizottság 1984 októberében tartotta alakuló ülését Genfben. A Bizottság jelentését „Our Common Future” címmel publikálták, mely magyar nyelven is megjelent Közös Jövönk címmel (Mezőgazdasági Kiadó, 1988). Az ENSZ Közgyűlés 1987 novemberében fogadta el egyhangúlag a jelentést.

A brundtlandi jelentést követően felerősödtek a globális környezetvédelmi folyamatok, amelyek központi kérdésévé a fenntartható fejlődés témaköre vált. 1992-ben Rióban a Környezet-és Fejlődés Világkonferencián született meg a Feladatok a XXI. Századra c. dokumentum, amely a fenntartható fejlődés megvalósítását célozta és amelyből számos ország dolgozott az azóta eltelt időszakban. A riói konferencián fogadták el az ENSZ Keretegyezményét az Éghajlatváltozásról és a Biológiai Sokféleség megőrzéséről szóló Egyezményt.

A riói konferenciát követően az ENSZ keretein belül megalakult a Fenntartható Fejlődés Bizottság, mely évről évre különböző témaköröket megvitatta tesz javaslatokat a fenntartható fejlődés érdekében. 2002-ben Johannessburgban, 10 évvel a riói konferencia után került sor a Fenntartható Fejlődési Világkonferenciára.

Az Európai Unió Alkotmányában 1997-ben az Amszterdami Csúcson rögzítették, hogy az Unió egyik legfontosabb politikai célkitűzése a fenntartható fejlődésre való törekvés;

„ *A Községnek feladata kell legyen (..) közösségi szinten a gazdasági tevékenységek harmonikus, kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődésének előmozdítása*” (2. bekezdés).

A Szerződés központi része hangsúlyozza az EU politikai vezetőinek a fenntartható fejlődés iránti elkötelezettségét.

Az Amszterdami Csúcs elindította az EU Fenntartható Fejlődési Stratégiájának elkészítését. 1999-ben a Helsinkii Csúcson kérte fel az Európai Tanács a Bizottságot, hogy „ készítsen egy hosszú távú, fenntartható fejlődést megalapozó stratégiai javaslatot, összekapcsolva a gazdasági, szociális és környezeti politikákat, és azt mutassa be az Európai Tanácsnak 2001. júniusában”. 2000. februárjában a Bizottság elkészítette „ Az új Európa kialakítása” c. közleményét a 2000-2005 közötti stratégiai célokról (jobb életminőség, globális felelősség, új szociális és gazdasági program, az európai kormányzás új formái). Különböző érdekcsoportok bevonásával széleskörű vitabontakozott ki a közleményről, amely a fenntartható fejlődési stratégia alapjául szolgált. A folyamatot az un. Prodi Bizottság irányította, amelyben több EU biztos is részt vett. Végül 2001-ben Göteborgban elfogadásra került az EU Fenntartható Fejlődésért Stratégiája. Három évvel később, 2004-ben kezdődött el az EU FF Stratégia

felülvizsgálata, majd 2006-ban – már a bővítést követően az új tagállamokkal együtt – véglegesítették és fogadták el az EU megújított FF Stratégiáját.

A Brundtland Bizottság jelentését követően mind a kormányzati, mind a nem kormányzati szervezetek részéről egyre növekvő figyelem fordult a fenntartható fejlődés témaköre iránt. Az 1990-es évek elejétől kezdve mind több országban hoztak létre - számos formációban - fenntartható fejlődési bizottságokat és kezdtek el dolgozni a nemzeti fenntartható fejlődési stratégiájuk elkészítésén. Az elmúlt években az Európai Unió több tagországa között, Ausztria kezdeményezésére erősödött az együttműködés a fenntartható fejlődés előmozdítása érdekében.

A nem kormányzati szervezetek és az önkormányzati együttműködési szervezetek is a kezdetektől követték és képviselőik útján részt vettek a globális és európai eseményeken, az ott napirendre tűzött dokumentumokat javaslataikkal erősítették és szerepet vállaltak a végrehajtásban is (pl. Helyi Feladattervek a 21. századra). Több civil szervezetnek a fenntartható fejlődés elősegítése vált a missziójává és programjainak döntő többsége a fenntartható fejlődés megvalósítását tűzi ki célul.

A Brundtland Bizottság jelentését követően az Európai Unió tagországaiban változatos formákban létrejött fenntartható fejlődési tanácsadói bizottságok, tanácsok saját nemzetközi hálózatukat 1993-ban kezdték el kialakítani.

2./Tájékoztató az Európai Környezetvédelmi és Fenntartható Fejlődési Tanácsok Hálózatáról (EEAC).

Az EEAC az Európa szerte, döntően a kormányok által felállított tudományos alapokon működő tanácsok együttműködési fóruma/hálózata, melyek a környezetvédelmet és a fenntartható fejlődés célkitűzéseit hivatottak támogatni. A tanácsadó (szakértő) tanácsok közötti együttműködés 1993-ban kezdődött és mára már több mint 30 tanács a tagja, körülbelül 400 meghatározó szakemberrel képviselve a tudományt, a különböző érdekképviselői szervezeteket, köztük a civil szférát.

Az EEAC alapelve szerint mindenki számára világossá kell válnia, hogy a jelenlegi termelési és fogyasztási szokások, a kereskedelem rendszere és a folytonos gazdasági növekedésre való törekvés az oka a természeti erőforrások fenntarthatatlan használatának. Az emberiség előtt álló globális kihívás a fejlődés egy új, fenntartható irányba történő elmozdítása. Egy ilyen új koncepciónak figyelembe kell vennie a gazdasági igényeket és a szociális törekvéseket, de egyúttal tiszteletben kell tartania az érzékeny és egyedülálló természetes környezetet is.

Az EEAC céljai:

- az egyes tanácsok segítése, hogy regionálisan és nemzeti szinten is megfelelő tanácsokkal, javaslatokkal forduljanak a kormányaikhoz,
- a közös tevékenységekhez megfelelő háttér biztosítása,
- a tapasztalatok megosztása a tagországokban,
- a várható európai stratégiák megfelelő előkészítésének elősegítése és amennyiben szükséges az együttműködés erősítése.

Ez a hálózat hatékony eszköz az információ és tapasztalatcserére Európában. Az EEAC legmagasabb fóruma az éves közgyűlés, amelyen döntenek az EEAC választott vezetőiről, közös állásfoglalásokról és az éves munkaprogramról. A EEAC-n belül több munkacsoport működik, meghatározott témakörökben, mint pl. energia, klíma, agrár-és vidékfejlesztés, kormányzás és végül de nem utolsó sorban a fenntartható fejlődés. Vannak olyan országok, amelyekből két szervezet is tagja az EEAC-nak. Az EEAC magyarországi tagja az Országos Környezetvédelmi Tanács, ez azonban nem zárja ki, hogy az NFFT is kérje tagságát a hálózatba.

3./Javaslatok a nemzetközi együttműködés irányaira .

- A Tanács 2009. évi nemzetközi együttműködésének elsődleges célja az Európai Unió fenntartható fejlődéssel kapcsolatos törekvéseinek, konkrét célkitűzéseinek és programjainak mélyebb megismerése, illetve az azokhoz való hozzájárulás.

- A Tanács másik fontos célkitűzése nemzetközi viszonylatban, hogy legalább két EU tagország Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégiáját, azok elkészítésének folyamatát és végrehajtásuk helyzetét megismerje, azok tapasztalatait használni tudja a hazai Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia megújítási folyamatába.

Ebből következően:

- a Tanács kapcsolódjon be az EEAC hálózatába, kezdetben megfigyelői státusszal, majd a tapasztalatok birtokában kérje az EEAC-ba való felvételét.
- A kétoldalú kapcsolatok kiépítésére és nemzeti stratégiák tanulmányozására Ausztria és Németország hasonló céllal létrehozott tanácsaival kerüljön sor.

A Tanács titkársága rendszeresen készítsen összegzést a Tanács számára a nemzetközi tapasztalatokról és a Tanács nemzetközi tevékenységéről.

2008. november 10.